

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/142/2006

ZAUFANIE DO POLITYKÓW WE WRZEŚNIU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ 2006

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W miesiącu poprzedzającym nasze ostatnie badanie¹, mającym jeszcze częściowo charakter wakacyjny, nieco zwolniony był puls życia politycznego. Z drugiej jednak strony trwały przygotowania do kampanii wyborczej przed wyborami samorządowymi i część polityków rozpoczęła wyścig o pozyskanie przychylności przyszłych wyborców. Na początku września Sejm po perturbacjach ostatecznie uchwalił kontestowaną przez opozycję ordynację do wyborów samorządowych. Prawdziwą burzę polityczną wywołała wypowiedź powołanego niedawno na stanowisko likwidatora WSI Antoniego Macierewicza, który stwierdził w wywiadzie, że większość byłych polskich szefów dyplomacji „była w przeszłości agentami sowieckich służb specjalnych”. Z innych wydarzeń warto jeszcze wspomnieć o rozpoczęciu działalności sejmowej komisji śledczej ds. banków i nadzoru bankowego. Wezwany na przesłuchanie szef NBP Leszek Balcerowicz odmówił stawienia się przed komisją do czasu wydania orzeczenia o jej prawomocności przez Trybunał Konstytucyjny. Wszystkie te wydarzenia mogły wpływać na postrzeganie poszczególnych polityków przez Polaków.

ZAUFIANIE I NIEUFIANIE

Politykiem cieszącym się największym zaufaniem społecznym niezmiennie pozostaje Kazimierz Marcinkiewicz. Ufa mu – według własnych deklaracji – 67% ankietowanych. Wrześniowe oceny byłego premiera, a obecnego komisarza Warszawy i kandydata na prezydenta stolicy są nieco gorsze niż uzyskane w sierpniu, kiedy to wkrótce po złożeniu urzędu prezesa Rady Ministrów uzyskał on rekordowo wysoki wynik. Nadal jednak jego notowania nie odbiegają znacząco od najlepszych ocen, jakie otrzymywał w czasie pełnienia funkcji premiera.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (196) zrealizowano w dniach 8–11 września 2006 roku na liczącej 937 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Wrzesień nie przyniósł też większych zmian na kolejnych pozycjach naszego rankingu zaufania. Podobnie jak dotychczas drugie miejsce wśród polityków najczęściej darzonych zaufaniem zajmuje minister zdrowia Zbigniew Religa (63% deklaracji zaufania), trzecie zaś minister sprawiedliwości Zbigniew Ziobro (59%). Zaufaniem prawie połowy respondentów cieszy się lider PO Donald Tusk (49%). Dwie piąte ankietowanych deklaruje zaufanie do Hanny Gronkiewicz-Waltz oraz pełniącego jeszcze w czasie realizacji sondażu funkcję wicepremiera i ministra rolnictwa Andrzeja Leppera (po 40% deklaracji zaufania). Nieco mniej badanych ufa prezydentowi Lechowi Kaczyńskiemu (38% wskazań), Janowi Rokicie (37%) oraz premierowi Jarosławowi Kaczyńskiemu (36%). Co trzeci ankietowany darzy zaufaniem liderów SdPi, PSL i SLD – Marka Borowskiego (34%), Waldemara Pawlaka (33%) oraz Wojciecha Olejniczaka (32%). Na kolejnych pozycjach wrześniowego rankingu znajdują się: marszałek Sejmu Marek Jurek (29%), wicemarszałek Bronisław Komorowski (28%), prezes NBP Leszek Balcerowicz (27%) oraz minister obrony Radosław Sikorski (26%).

Politykiem najczęściej budzącym nieufność Polaków niezmiennie pozostaje Roman Giertych. Brak zaufania do szefa resortu edukacji deklaruje 60% ankietowanych. Znacznie mniej powszechnie, niemniej jednak również dość często z negatywnym nastawieniem badanych spotykają się premier Jarosław Kaczyński (46%) oraz prezydent Lech Kaczyński (43%). Nieufność ponad dwóch piątych respondentów budzą także Antoni Macierewicz (43%) oraz Andrzej Lepper i Leszek Balcerowicz (po 42% wskazań).

Po odnotowanej w sierpniu poprawie ocen, w pierwszym powakacyjnym sondażu rejestrujemy wzrost krytycyzmu w stosunku do poszczególnych przedstawicieli sceny politycznej. Jedynym politykiem, który w ciągu ostatniego miesiąca poprawił swoje notowania, jest minister obrony Radosław Sikorski. Zaufanie do szefa MON wzrosło o 4 punkty procentowe, minimalnie (o 2 punkty – różnica w granicach błędu pomiaru) ubyło też osób, które deklarują w stosunku do niego nieufność².

² Badanie zostało zrealizowane przed ogłoszeniem decyzji o znacznym zwiększeniu polskiego kontyngentu pełniącego służbę w Afganistanie.

Tabela 1. Stosunek do polityków we wrześniu 2006

Politycy	Zaufanie		Nieufność		Obojętność	Nieznajomość
	IX 2006	Zmiana od VIII 2006	IX 2006	Zmiana od VIII 2006		
	w procentach					
K. Marcinkiewicz	67	-7	13	5	11	5
Z. Religa	63	-5	13	-1	16	3
Z. Ziobro	59	-3	15	1	15	6
D. Tusk	49	-4	28	2	17	2
H. Gronkiewicz-Waltz	40	-1	29	1	20	5
A. Lepper	40	-3	42	2	14	0
L. Kaczyński	38	-8	43	4	15	0
J. Rokita	37	-6	32	1	19	5
J. Kaczyński	36	-6	46	5	15	0
M. Borowski	34	-2	26	-3	18	12
W. Pawlak	33	1	27	-1	24	7
W. Olejniczak	32	1	22	0	20	18
M. Jurek	29	-2	26	3	17	21
B. Komorowski	28	-2	18	-1	21	23
L. Balcerowicz	27	-2	42	-2	19	3
R. Sikorski	26	4	9	-2	14	42
L. Dorn	22	-3	31	2	14	24
R. Giertych	21	-3	60	0	12	2
J. Onyszkiewicz	19	*	14	*	18	39
A. Macierewicz	16	-4	43	14	15	19
B. Borusewicz	15	-2	12	1	15	50
P. Gosiewski	15	-3	27	-1	9	43
A. Fotyga	8	-1	18	7	10	59
J. Kurtyka	7	*	7	*	10	70

Pominięto „trudno powiedzieć”

* W sierpniu 2006 roku brak pomiaru

Tabela 2. Zmiany **zaufania** do polityków

Politycy	Wskazania respondentów według terminów badań																	
	2005								2006									
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
	w procentach																	
L. Balcerowicz	27	28	24	26	26	23	25	29	25	28	28	28	27	26	25	29	27	
M. Borowski	40	38	34	41	40	34	39	38	33	32	33	32	30	33	30	36	34	
B. Borusewicz	-	-	-	-	-	-	16	14	13	14	14	12	13	15	13	17	15	
L. Dorn	-	-	-	-	-	9	26	26	23	27	24	19	18	20	22	25	22	
A. Fotyga	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	9	8	
R. Giertych	29	26	26	24	25	26	30	28	24	23	24	21	18	22	22	24	21	
P. Gosiewski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	11	10	11	10	14	18	15	
H. Gronkiewicz-Waltz	-	40	-	-	-	40	36	37	37	38	-	-	36	39	39	41	40	
M. Jurek	-	-	-	-	-	-	28	22	24	33	29	27	28	28	28	31	29	
J. Kaczyński	50	46	44	43	48	56	60	56	53	49	44	34	34	37	37	42	36	
L. Kaczyński	53	48	45	44	50	64	66	61	64	58	54	43	42	43	43	46	38	
B. Komorowski	-	-	-	-	-	-	30	28	26	29	29	25	23	26	27	30	28	
J. Kurtyka	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	7	
A. Lepper	39	36	37	33	36	37	41	38	38	37	38	36	32	37	38	43	40	
A. Macierewicz	15	15	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	16	
K. Marcinkiewicz	-	-	-	-	-	-	59	63	68	70	69	68	69	67	64	74	67	
W. Olejniczak	-	-	25	24	22	28	32	30	28	28	25	30	30	31	28	31	32	
J. Onyszkiewicz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	-	-	-	19	
W. Pawlak	34	35	31	-	-	-	42	32	33	33	28	33	29	34	30	32	33	
Z. Religa	67	63	63	64	59	-	-	-	65	69	65	65	59	63	61	68	63	
J. Rokita	50	44	42	43	40	44	42	42	40	39	41	40	-	36	34	43	37	
R. Sikorski	-	-	-	-	-	-	13	12	15	15	18	17	15	18	18	22	26	
D. Tusk	45	44	43	45	54	71	57	57	53	47	52	51	47	51	45	53	49	
Z. Ziobro	-	-	-	-	-	-	49	55	53	54	56	52	51	57	56	62	59	

Tabela 3. Zmiany **nieufności** do polityków

Politycy	Wskazania respondentów według terminów badań																
	2005							2006									
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	w procentach																
L. Balcerowicz	48	45	46	49	47	50	52	45	45	45	45	46	46	47	46	44	42
M. Borowski	25	25	28	28	26	28	31	27	30	33	30	29	32	27	31	29	26
B. Borusewicz	-	-	-	-	-	-	10	8	10	11	13	11	12	12	10	11	12
L. Dorn	-	-	-	-	-	14	19	20	23	24	28	33	30	33	28	29	31
A. Fotyga	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	11	18
R. Giertych	42	42	40	49	44	44	46	48	51	53	53	59	60	58	58	60	60
P. Gosiewski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	19	21	22	23	21	28	27
H. Gronkiewicz-Waltz	-	22	-	-	-	26	35	32	31	30	-	-	32	31	30	28	29
M. Jurek	-	-	-	-	-	-	15	16	16	22	25	24	23	25	20	23	26
J. Kaczyński	23	26	28	34	26	20	23	21	21	32	37	46	45	44	42	41	46
L. Kaczyński	21	27	28	36	26	19	20	20	18	24	30	38	39	40	38	39	43
B. Komorowski	-	-	-	-	-	-	20	16	17	18	19	18	19	17	18	19	18
J. Kurtyka	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	7
A. Lepper	42	46	42	51	45	46	44	46	45	47	45	47	52	47	44	40	42
A. Macierewicz	31	30	-	-	-	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29	43
K. Marcinkiewicz	-	-	-	-	-	-	14	10	10	12	14	14	14	16	15	8	13
W. Olejniczak	-	-	12	17	16	17	21	17	21	23	27	20	24	21	22	22	22
J. Onyszkiewicz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	-	-	-	14
W. Pawlak	24	24	26	-	-	-	23	26	27	27	31	28	30	25	25	28	27
Z. Religa	7	10	8	12	12	-	-	-	11	11	14	12	17	15	16	14	13
J. Rokita	23	23	26	28	26	26	34	31	30	34	31	33	-	35	36	31	32
R. Sikorski	-	-	-	-	-	-	5	5	5	7	9	7	9	7	8	11	9
D. Tusk	16	18	19	25	17	12	24	22	23	30	26	28	31	29	32	26	28
Z. Ziobro	-	-	-	-	-	-	17	15	18	17	19	21	19	17	16	14	15

Od ostatniego sondażu zdecydowanie najbardziej pogorszyły się oceny wiceministra MON i likwidatora WSI Antoniego Macierewicza. Jak się wydaje, ma to związek przede wszystkim z jego niefortunną wypowiedzią w telewizji Trwam, w której oskarżył ministrów spraw zagranicznych, kierujących polską dyplomacją po 1989 roku, o służbę dla obcego wywiadu. Wypowiedź ta i późniejsze dementi zapewne nie pozostały bez wpływu na społeczne oceny ministra. Wprawdzie odsetek badanych darzących zaufaniem Antoniego Macierewicza zmniejszył się stosunkowo niewiele (z 20% w sierpniu do 16% obecnie), ale jednocześnie bardzo wyraźnie (aż o 14 punktów procentowych) wzrosła liczba ankietowanych deklarujących w stosunku do niego nieufność.

Do polityków, którzy w stosunku do sierpnia wyraźnie stracili w ocenie badanych, należą także prezydent Lech Kaczyński i premier Jarosław Kaczyński. Po odnotowanej w ubiegłym miesiącu niewielkiej poprawie ocen, we wrześniu zaufanie do prezydenta zmalało o 8 punktów procentowych, wzrosła także (o 4 punkty) liczba osób, w których budzi on nieufność. Są to najśłabsze oceny Lecha Kaczyńskiego od momentu objęcia przez niego urzędu prezydenta.

W podobnym stopniu pogorszyły się notowania Jarosława Kaczyńskiego, które w ubiegłym miesiącu, po objęciu przez niego urzędu premiera, dość wyraźnie się poprawiły. W stosunku do sierpnia zaufanie do szefa rządu spadło o 6 punktów procentowych, natomiast o 5 punktów zwiększył się odsetek badanych, którzy mu nie ufają. Aktualne notowania Jarosława Kaczyńskiego są nieco słabsze od rejestrowanych przed objęciem przez niego funkcji szefa rządu. Obecnie zaufanie do premiera deklaruje niemal tyle samo respondentów, co w czerwcu i na początku lipca. Nieco częściej jednak niż dotychczas spotyka się on z nieufnością badanych.

Gorsze niż przed miesiącem są także oceny Kazimierza Marcinkiewicza (spadek zaufania o 7 punktów i wzrost nieufności o 5 punktów), ministra zdrowia Zbigniewa Religi (spadek zaufania o 5 punktów) oraz liderów PO – Jana Rokity (spadek zaufania o 6 punktów) i Donalda Tuska (spadek zaufania o 4 punkty i wzrost nieufności o 2 punkty). Wśród polityków, którzy wyraźnie stracili od ubiegłego miesiąca w ocenie badanych, jest także minister spraw zagranicznych Anna Fotyga. Wprawdzie nie ubyło znacząco osób darzących ją zaufaniem, jednak wyraźnie (o 7 punktów) wzrósł odsetek badanych, którzy jej nie ufają.

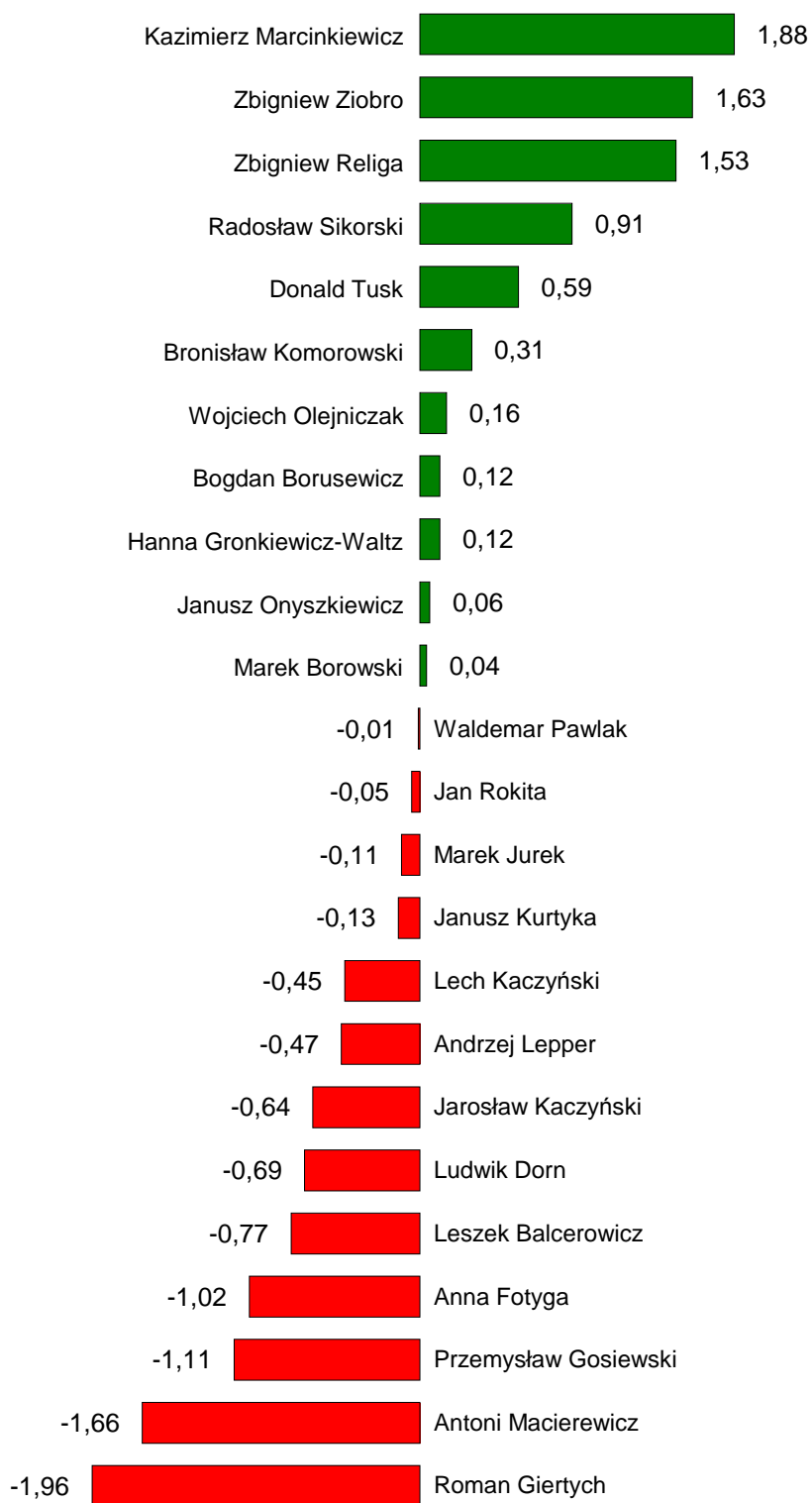
We wrześniu, po kilkumiesięcznej przerwie, ponownie umieściliśmy na liście polityków nazwisko szefa Instytutu Pamięci Narodowej Janusza Kurtyki. Mimo wielomiesięcznego już piastowania tej funkcji prezes IPN pozostaje dla Polaków postacią równie mało znaną, jak niedługo po jej objęciu. Nie rozpoznaje go aż 70% ankietowanych (w styczniu br., niedługo po jego nominacji, nie znało go 68%). Takie same jak wówczas są także obecne oceny Janusza Kurtyki. W wąskiej grupie rozpoznających go osób równie często spotyka się on z zaufaniem, jak i nieufnością (po 7% wskazań).

W związku z powstaniem koalicji wyborczej SLD, SdPi, UP oraz PD – demokraci.pl na naszej liście polityków ponownie umieściliśmy nazwisko szefa Partii Demokratycznej Janusza Onyszkiewicza. Mimo wieloletniego stażu politycznego i pełnienia w przeszłości funkcji ministerialnych polityk ten nie należy do osób powszechnie znanych. Nie identyfikuje go prawie dwie piąte badanych. W stosunku do maja br., kiedy to ostatnio był poddany ocenie ankietowanych, jest on obecnie postacią nieco lepiej znaną (wzrost znajomości o 6 punktów procentowych). Jego notowania są też minimalnie lepsze niż rejestrowane przed czterema miesiącami (wzrost zaufania o 3 punkty w stosunku do maja br.).

ŚREDNIE OCEN

W naszych sondażach badani oceniają poszczególnych polityków posługując się jedenastopunktową skalą, której skrajne punkty można określić z jednej strony jako głęboką nieufność (-5), z drugiej zaś jako bardzo duże zaufanie (+5). Omawiane powyżej dane informowały o zasięgu społecznego zaufania i nieufności. Przedstawiane były łączne odsetki badanych wyrażających zaufanie (wskazania punktów od +1 do +5), obojętność (0) lub nieufność (od -1 do -5) do poszczególnych polityków, a także stopień ich nieznaności. Prezentowane dane odnosiły się do ogółu badanych. Natomiast średnia ocen jest syntetyczną miarą pozwalającą uchwycić siłę zarówno pozytywnych, jak i negatywnych nastawień do poszczególnych polityków, przy wyeliminowaniu różnic wynikających ze stopnia ich nieznaności.

RYS. 1. ŚREDNIE OCEN POLITYKÓW WE WRZEŚNIU 2006

Także średnia ocen (1,88) wskazuje, że najbardziej pozytywnie odbieranym politykiem jest obecnie Kazimierz Marcinkiewicz. W stosunku do niego deklaracje zaufania ponad pięciokrotnie przeważają nad wskazaniami negatywnymi. Drugą co do wartości średnią ocen uzyskał w tym miesiącu Zbigniew Ziobro (1,63), wyprzedzając w tym rankingu Zbigniewa Religę (1,53). Czwarte miejsce wśród najlepiej postrzeganych polityków zajmuje minister obrony Radosław Sikorski (0,91). Pozytywne nastawienie dość wyraźnie przeważa jeszcze w ocenach Donalda Tuska (0,59) oraz – w mniejszym już stopniu – Bronisława Komorowskiego (0,31). Pozostali politycy uwzględnieni w naszym badaniu postrzegani są mniej korzystnie i co najwyżej kontrowersyjnie. Dodatnią średnią, świadczącą jednak o bardzo niewielkiej przewadze ocen pozytywnych, mają jeszcze: przewodniczący SLD Wojciech Olejniczak (0,16), marszałek Senatu Bogdan Borusewicz oraz Hanna Gronkiewicz-Waltz (po 0,12). Średnią bliską wartości „0”, a więc wskazującą na niemal całkowite równoważenie się nastawień pozytywnych i negatywnych uzyskali liderzy Partii Demokratycznej i SdPi – Janusz Onyszkiewicz (0,06) i Marek Borowski (0,04), szef PSL Waldemar Pawlak (-0,01) oraz lider PO Jan Rokita (-0,05).

Podobnie jak w ubiegłych miesiącach najgorzej odbieranym politykiem jest Roman Giertych (-1,96). Negatywne noty zdecydowanie dominują także w ocenach Antoniego Macierewicza (-1,66). W gronie wyraźnie krytycznie odbieranych postaci sceny politycznej są jeszcze: minister w Kancelarii Premiera Przemysław Gosiewski (-1,11) oraz szefowa dyplomacji Anna Fotyga (-1,02). Wyższą średnią – niemniej jednak również świadczącą o znacznej przewadze niekorzystnych ocen – mają prezes NBP Leszek Balcerowicz (-0,77), wicepremier Ludwik Dorn (-0,69) oraz premier Jarosław Kaczyński (-0,64). Lepiej odbierani są szef Samoobrony Andrzej Lepper (-0,47) oraz prezydent Lech Kaczyński (-0,47), choć i w ich przypadku bilans ocen jest wyraźnie niekorzystny.

Z porównania wrześniowych średnich ocen z ubiegłomiesięcznymi wynika, że jedynym politykiem, który znacząco poprawił swój dotychczasowy wizerunek, jest Radosław Sikorski (wzrost średniej o 0,30 punktu). Z kolei odnotowany wcześniej spadek zaufania i duży wzrost nieufności stosunkowo najsilniej zaważył na całościowej ocenie Antoniego Macierewicza (spadek wartości średniej ocen o 0,77 punktu). Bardzo wyraźnie pogorszył się także bilans ocen stosunkowo mało znanej i ocenianej przez niezbyt dużą grupę badanych minister spraw zagranicznych Anny Fotygi (różnica średnich -0,60 punktu). W mniejszym stopniu, niemniej jednak również znacząco, stracili w ocenie badanych prezydent Lech Kaczyński (różnica średnich -0,46 punktu), premier Jarosław Kaczyński (-0,45 punktu) oraz

Kazimierz Marcinkiewicz (-0,42 punktu). W przypadku pozostałych polityków odnotowane wyżej zmiany w liczbie deklaracji zaufania i nieufności nie zaważyły w stopniu istotnym statystycznie na ich dotychczasowym wyniku.

Tabela 4. Zmiany średniej ocen

Politycy (uszeregowanie według kierunku i wielkości zmian)	VIII 2006	IX 2006	Różnica
R. Sikorski	0,61	0,91	0,30 *
L. Balcerowicz	-0,87	-0,77	0,10
W. Olejniczak	0,06	0,16	0,10
W. Pawlak	-0,11	-0,01	0,10
B. Komorowski	0,30	0,31	0,01
M. Borowski	0,04	0,04	0,00
Z. Religa	1,53	1,53	0,00
Z. Ziobro	1,64	1,63	-0,01
D. Tusk	0,65	0,59	-0,06
P. Gosiewski	-1,04	-1,11	-0,07
H. Gronkiewicz-Waltz	0,19	0,12	-0,07
J. Rokita	0,02	-0,05	-0,07
B. Borusewicz	0,28	0,12	-0,16
R. Giertych	-1,78	-1,96	-0,18
A. Lepper	-0,25	-0,47	-0,22
L. Dorn	-0,44	-0,69	-0,25
M. Jurek	0,15	-0,11	-0,26
K. Marcinkiewicz	2,30	1,88	-0,42 *
J. Kaczyński	-0,19	-0,64	-0,45 *
L. Kaczyński	0,01	-0,45	-0,46 *
A. Fotyga	-0,42	-1,02	-0,60 *
A. Macierewicz	-0,89	-1,66	-0,77 *

* Różnica średnich ocen istotna statystycznie na poziomie 0,05

Po odnotowanej w ubiegłym miesiącu poprawie społecznych ocen polityków, we wrześniu obserwujemy wzrost krytycyzmu. W największym stopniu pogorszyły się opinie o Antonim Macierewiczu, co niewątpliwie trzeba wiązać z jego niefortunnymi wypowiedziami w mediach. W tym miesiącu w ocenie badanych stracili także prezydent Lech Kaczyński i premier Jarosław Kaczyński. Gorsze niż przed miesiącem są oceny ciągle prowadzącego w naszym sondażu Kazimierza Marcinkiewicza, a także ministra zdrowia Zbigniewa Religi, ministra spraw zagranicznych Anny Fotygi oraz liderów PO – Jana Rokity i Donalda Tuska. Jedynym politykiem, który w okresie dzielącym ostatnie sondaże poprawił swoje notowania, jest minister obrony Radosław Sikorski.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA